ਕਨਿਮੋਜ਼ੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ

ਬਨਾਮਏ. ਸੰਥਾਨਾ ਕੁਮਾਰ & ਓਆਰਐਸ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3411 ਦਾ 2023)
ਮਈ 04, 2023
ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੇ.ਜੇ.

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾ ਐਕਟ, 1951 – ਧਾਰਾ 83(1)(a) – ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ – ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਓਰ.7 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਓਰ.7, ਨਿਯਮ 11(ਏ)।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾ ਐਕਟ, 1951 – ਧਾਰਾਵਾਂ 100(1)(d)(iv), 83(1)(a) – ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੰਬਰ 36, ਤੂਤੀਕੋਰਿਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ – ਉਠਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ (ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ) – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਬਿਨੈਆਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ – ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਾਨੇ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ (ਪੀਏਐਨ) ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਵੀ – ਜੇਕਰ ਜਵਾਬੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਪੀਏਐਨ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪੀਏਐਨ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਛੁਪਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਜਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਸਨ – ਸਿਰਫ ਬਿਨਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ – ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਅਧੀਨ – ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੇਠ

ਓਰ:ਵੀਆਈਆਈ, ਰ.11(ਏ), ਸੀਪੀਸੀ ਰ/ਵ ਐਸ.83(1)(ਏ) – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ – ਚੋਣ ਨਿਯਮ 1961 – ਰਰ: 4, 4ਏ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਲੇਖ 324 – ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਓਰ: 7, ਰ.11(ਏ)।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾ ਐਕਟ, 1951 – ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ – ਇਸ ਦੀ ਕਿਸਮ – ਫੈਸਲਾ: ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ – ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ – ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ – ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਵਾਖੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਂਡਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਭਾਗ-ਐਕਸਵੀ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ – “ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ” – ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾ ਐਕਟ, 1951 – ਐਸ.83(1)(ਏ)।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਆਰਪੀ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਉਹ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਲੇਠੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਦੀ ਛੱਡ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਲੇਠ ਦਾ ਬਿਆਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸਮੂਹ ਤੱਥ ਜੋ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਣ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਾਅਵਾ ਵੀ। ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(ਡੀ)(iv) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਚੋਣ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਵਾਖੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਂਡਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਦੀ ਛੱਡ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੱਡ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,ਆਰਡਰ VII CPC ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ (a) ਲਾਜ਼ਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਲੋੜਾਂ। [ਪੈਰਾ 28][825- ਬੀ-ਐੱਚ; 826-ਏ]

1.2 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਵ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੋਲਡ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਪੈਨ ਨੰਬਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਕੋਈ ਪੈਨ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ,” “ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਕੇ. ਅਰਵਿੰਦਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ”। ਜਿਸ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਲਈ ਆਖਰੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ “ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ”। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਾਨੇ ਭਰੇ ਹਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਦਿ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਮੁਤਾਬਕ ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਛੁਪਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਕੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਛੁਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧੂਰੀ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਬਾਲਦ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਨਾਕਾਫੀ ਹਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ।

[ਪੈਰਾ 30, 31][826-ਜੀ-ਐਚ; 827-ਏ-ਡੀ]

1.3 ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੇਪਰ ਨਾਲ ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4ਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 36(2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ

ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੇਪਰ ਅਤੇ ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਜਾਂ ਨਿਯਮ 4ਏ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਜਾਂ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰੇ ਗਏ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੇਪਰ ਦੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1)(d)(iv) ਅਧੀਨ ਉਕਤ 34 ਐਕਟ ਦੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1)(d)(iv) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11(ਏ) ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(1)(ਏ) ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ 83(1)(ਏ) ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਤੱਥ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਰੋਧ ਵੀ। ਇਕਵਚਨ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਅਧੂਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ. ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁੱਲ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ

VII, ਨਿਯਮ 11(ਅ) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 83(1)(ਅ) ਦੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ, 1951 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪੈਰਾ 33, 34]

ਐਨ.ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਾਮੱਕਲ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। 1952 (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 94; ਜਗਨ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 210 : [1954] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 892; ਭਿਕਜੀ ਕੇਸ਼ਾਵ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜਲਾਲ ਨੰਦਲਾਲ ਬਿਯਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਐਸ.ਸੀ. 610 : [1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 428; ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਐਸ.ਸੀ. 1545 : [1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 573 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਾਮ ਸੁਖ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ 2009 (10) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 541 : [2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 836; ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ 2001 (8) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 233 : [2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 38; ਸਮੰਤ ਐਨ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ। 1969 (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 238 : [1969] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 603; ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ। 2002 (5) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294 : [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696; ਮਹਾਦੇਵਰਾਵ ਸੁਕਾਜੀ ਸ਼ਿਵਾਂਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਰਤਨ ਬਾਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ। 2004 (7) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 181 : [2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 553; ਅਨਿਲ ਵਾਸੁਦੇਵ ਸਾਲਗਾਓਂਕਰ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਿਗਾਓਂਕਰ 2009 (9) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310 : [2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 10 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

## ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 836ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7 (ii)

[2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 38ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7 (ii)

[1969] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 603ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7 (iii)

[2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 8 (i)

[1954] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 892ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈਪੈਰਾ 18

[1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 428ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈਪੈਰਾ 18

[1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 573ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈਪੈਰਾ 18

[2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 20

[2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 553ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 25

[2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 10ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 26 ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.3411 ਦੇ 2023।

ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 19.11.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 929 ਅਤੇ 930 ਦੇ 2019 ਵਿੱਚ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3412 ਦੇ 2023।

ਪੀ. ਵਿਲਸਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡਾ. ਜੋਸਫ ਅਰਿਸਟੋਟਲ ਐਸ, ਰਿਚਰਡਸਨ ਵਿਲਸਨ, ਅਪੂਰਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਮਿਸ. ਸਪਨਾ ਆਈ ਪਿੱਲੈ, ਮਿਸ. ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਰਿਸਟੋਟਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ. ਮਾਕੇਸ਼, ਐਨ. ਆਈ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਐਲ. ਆਰ. ਵੈਂਕਟੇਸਨ, ਅਨੂਪ ਜਾਰਜ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਵਸਥੀ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਦੀਪੇਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਮਿਸ. ਪੱਲਵੀ ਬਰੂਆ, ਮਿਸ. ਅਪਰਨਾ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਸਾਕਸ਼ੀ ਉਪਾਧਯਾਯ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 929/2019 ਅਤੇ 930/2019 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3/2019 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 19.11.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਕਹੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ:

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 19.03.2019 ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 17ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨੰਬਰ 36-ਥੂਥੁਕੁੜੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ, ਚੋਣ ਕੰਡਕਟ ਰੂਲਜ਼ 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 4ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। 27.03.2019 ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। 18.04.2019 ਨੂੰ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਨੰਬਰ 36 ਥੂਥੁਕੁੜੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 3,47,209 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ/ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 80, 80ਏ, 100(1)(ਡੀ)(ਚਤੁਰਥ) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3/2019 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਐਕਟ, 1951 (ਇਸਨੂੰ ਆਗੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਵੇ ਨਾਲ ਕਿ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਭਾਵ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨੰਬਰ 36, ਥੂਥੁਕੁੜੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ 19.03.2019 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਦਾ ਚੋਣ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਰੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ - ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

5. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 5 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“5. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਨਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬੀ, ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੇਪਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਜੋ ਕਿ 1961 ਦੇ ਚੋਣ ਕੰਡਕਟ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਤਮਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ “ਥੁਣਾਈ ਵਾਰ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਰਵਿੰਦਨ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ, ਪੈਨ ਨੰਬਰ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, ਆਖਰੀ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ, ਹਲਫਨਾਮੇ ਫਾਰਮ 26, ਪਾਰਟ ਏ, ਨੰਬਰ 4 ਐਸ. ਨੰਬਰ 2, ਵਿੱਚ ਤਮਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ “ਪੋਰੁਥਥੁ” ਕਹਿ ਕੇ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 324 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਨਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮੇ ਫਾਰਮ 26 ਦੇ ਪਾਰਟ-ਬੀ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਨੰਬਰ, ਨਾਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੰਬਰ 36, ਥੂਥੁਕੁੜੀ, ਤਮਿਲਨਾਡੂ, ਪਰ ਜਦ ਕਿ ਪਾਰਟ ਏ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਚੋਣ ਹਲਕਾ ਨੰਬਰ 19 ਚੇਪਾਕ, ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਹੈ, ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਦੀ ਗਲਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

7. ਯਾਚੀ ਨਮਰਤਾ ਨਾਲ ਅਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਖਿਲਾਫ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮਤਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਨਤੀਜਤਨ ਜਿਵੇਂ ਨਤੀਜਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ, ਇੱਥੇ ਨੰਬਰ 36, ਤੂਤੂਕੁੜੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

8. ਯਾਚੀ ਆਦਰ ਨਾਲ ਅਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ, ਹਲਫਨਾਮਾ ਫਾਰਮ 26 ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ

(ਬੁਨਾਈਵਰ) ਦੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮਿਸਟਰ ਅਰਵਿੰਦਨ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 324 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਉੱਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

9.ਯਾਚੀ ਨਮਰਤਾ ਨਾਲ ਅਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਛੁਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮਤਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਨਿਯਮ।"

6. ਉਕਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 929/2019 ਦੀ ਅਰਜੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5 ਤੋਂ 17 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 930/2019 ਦੀ ਅਰਜੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਮਿਨੇ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 83, 86 ਅਤੇ 100 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 17 ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਨੋਂ ਮੂਲ ਅਰਜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਵਿਲਸਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

(i) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਲਮੀਨੇ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

(ii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਮ ਸੁਖ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ1$_{SUPERSCRIPT}$, ਅਤੇ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ2$_{SUPERSCRIPT}$ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਾਅਵਾ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

(iii) ਸਮੰਤ ਐਨ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ & ਅਨ੍ਹ. ਬਨਾਮ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ & ਓਰਸ.3$_{SUPERSCRIPT}$ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(iv) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਤੱਥ ਦਬਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਨੇ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

(v) ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧੁੰਦਲੇ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ (ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ)

ਅਨੁਮਾਨ ਬਿਨਾ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ।

(vi) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਦਬਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ।

8. ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਮੁਕੇਸ ਐਸ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ:

(i) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘ & ਅਨੁ.4$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

(ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਬਕਾਏ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ "ਨਹੀਂ" ਦੱਸਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਕਹੇ ਗਏ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।

(iv) ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੰਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(v) ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਸਰ ਪਾਇਆ।

42002 (5) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ:

9. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ, 1951 ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।

10. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ -XV ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 324 ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 325 ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਜਾਤੀ, ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨੁਚਛੇਦ 326 ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਮਤਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਨੁਚਛੇਦ 327 ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 328 ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 329 ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ(ਬੀ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

11. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰ.ਪੀ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਛੋਟੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਭਾਗ-VI ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 80 ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਸਿਰਫ ਭਾਗ-VI ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

12. ਧਾਰਾ 80A ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"ਧਾਰਾ 81. ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ- (1) ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਚੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ [ਚੋਣ ਦੇ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਹ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਮਿਤੀ] ਧਾਰਾ 100 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ [ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)] ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, "ਮਤਦਾਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸ ਚੋਣ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਈ ਹੋਵੇ।

(2)

(3) ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਹੇਠ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।]

13. ਧਾਰਾ 82 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੌਣ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 83 ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:-

83. ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ- (1) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ—

(a) ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ;

(b) ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅਚਾਰ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ; ਅਤੇ

(c) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (1908 ਦੀ 5) ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਆਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ: [ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਸਾਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।]

(2) ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਂ ਅਨੈਕਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਤਿਆਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।]

14. ਧਾਰਾ 86 ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 81 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 117 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 87 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਨਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“87. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।—

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਜਿੰਨੀ ਕਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (5 ਦੇ 1908) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਮਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲਕੇ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(2) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (1 ਦੇ 1872), ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।”

15. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਧਾਰਾ 100 ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

100. ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਧਾਰ. - (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ-

(ਅ) —

(ਬ) —

(ਸ) — [ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

(d)ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ-

(i) —NONE

(ii) —NONE

(iii) —NONE

(iv) ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ।NONE

16. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 324 ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ-4A ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ-4A ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੈਧ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 36 ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ(2) ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪੱਤੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ, ਉਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 33 ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(4) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹਿਮ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

17. ਚੋਣ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਭਾਗ-II ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਫਾਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ-4 ਅਤੇ ਨਿਯਮ-4A ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

“4. ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ- ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ 2A ਤੋਂ 2E ਤੱਕ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੰਬਲਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਹਿਮ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

4A. ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾ ਫਾਰਮ- ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਨੋਟਰੀ ਅੱਗੇ ਹਲਫ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ:

18. ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵਿਵਿਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ 1952 ਤੋਂ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਐਨ.ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਾਮੱਕਲ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ5SUPERSCRIPT, ਜਗਨ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ6SUPERSCRIPT, ਭਿਕੀਜੀ ਕੇਸ਼ਾਵ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜਲਾਲ ਨੰਦਲਾਲ ਬਿਯਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ7SUPERSCRIPT, ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ8SUPERSCRIPT।

19. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ

ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਰਜਣਾਵਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਨਾਲ ਪਰਿਚਿਤ ਧਾਰਨਾ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਣ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹੱਲ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਾ ਐਕਟ 1951 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਪੂਰਣ ਕੋਡ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ, ਇੱਕ [ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ- ਇੱਕ ਐਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗਣਰਾਜ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੀ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵੋਟਰਾਂ ਕੋਲ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੇਰਵੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 324 ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਿਆ:

“46. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

1. ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮੇਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ “ਚੋਣਾਂ” ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਪੜਾਅਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਤਦਾ ਹੈ।

2. ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸੁਭਾਵ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਤਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 324 ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਵਿਧ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਗੁੰਜਾਇਸ ਛੱਡੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਉਭਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵਾਨੁਮਾਨਿਤ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਧਾਨ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਨਿਹਾਇਆ ਲਾਲ ਉਮਰ ਮਾਮਲੇ [(1985) 4 SCC 628] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 324(1) ਵਿੱਚ “ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ” ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਸੈਪਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

3. ....

4. ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ

ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

21. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ-4ਏ ਅਤੇ ਫਾਰਮ-26 ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

22. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਕਤ ਨਿਯਮ-4ਏ ਅਤੇ ਫਾਰਮ-26 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਨ ਲਿਮਿਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ।

23. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਬ ਤੱਕ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਨਾਮਤਃ-"ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ"', ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀ ਨਾਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਮੁੱਖ ਤੱਥ" ਉਹ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਜੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਪਰੀਕਸ਼ਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ 1908 ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ। ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

24. ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੰਜੇ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ "ਮੁੱਖ ਤੱਥ" ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪੈਰਾ 23 ਅਤੇ 24 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"23. ਆਰ.ਪੀ.ਏ., 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਹ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। 'ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ' ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਰ ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਦੀ ਛੁੱਟ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੇਸ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਸਮੰਤ ਐਨ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਨਾਮ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਜ [(1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 238 : (1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 603] , ਜਿਤੇਂਦਰ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਹਾਰੀ [(1969) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 433]). ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ ਜਾਪ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ। ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਉਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਾਵਾ ਵੀ। ਵੀ.ਐਸ. ਅਚੁਤਾਨੰਦਨ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਜੇ. ਫਰਾਂਸਿਸ [(1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਉੱਤੇ, ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਤੱਥਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ

ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। 'ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ' ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੈਅ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

24. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਲੇਂਟ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪਲੀਡਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ। ਸਬੂਤ। ਪਲੀਡਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।"

25. ਮਹਾਦੇਵਰਾਵ ਸੁਕਾਜੀ ਸ਼ਿਵੰਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਰਤਨ ਬਾਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮੁੜ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ" ਕੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ" ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਅ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

“66. ਹੁਣ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਇੱਕ ਪਲੇਂਟ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੱਸੇ ਹਨ। 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਤਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਹ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਰਵਜਨਿਕ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੱਥ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ, ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਲੀਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

7. ਪਰ, ਇਹ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਸੁਥਰਾ ਹੈ ਕਿ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ" ਅਤੇ “ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ” ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਉਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂ ਮੂਲ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਦੱਸਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਉਹ ਵੇਰਵੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟ, ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀਯੁਕਤ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੂਲ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ।”

26. ਅਨਿਲ ਵਾਸੁਦੇਵ ਸਾਲਗਾਓਂਕਰ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਿਗਾਓਂਕਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ [ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਦੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰੇ।

“50. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਚਰਜ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ

ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

51. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੰਤ ਐਨ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮਾਮਲੇ [(1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 238] ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਇੱਕਲਾ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਦੀ ਚੂਕ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਧਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਾਧਵ ਰਾਵ ਸਿੰਧੀਆ [(1977) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 511] ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੱਥ ਜੋ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਲਜ਼ਾਮ ਉੱਤੇ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਤੱਥ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥ ਦੀ ਚੂਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 83(1)(a) ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਚੈਲੇਂਜ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਸ ਲਈ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

52. ਵੀ. ਨਾਰਾਯਣਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਪੀ. ਥਿਰੁਨਾਵੁਕਕਰਾਸੂ [(2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਐਲ.ਆਰ. ਸ਼ਿਵਰਾਮਗੌਡਾ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਮ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ [(1999) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 666] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 123 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੇਠ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 677, ਪੈਰਾ 11) “11. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਵਿਸਥਾਰਾਂ’ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਚੂਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਵਿਸਥਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

53. ਉਧਵ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ [(1977) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 511] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 522-23, ਪੈਰਾ 41)

“41. ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ' ਅਤੇ 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵੇਰਵੇ' ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 2 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਖ) ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 4 ਅਤੇ 6 ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ' ਅਤੇ 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵੇਰਵੇ' ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 16 ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।”

54. ਐਚ.ਡੀ. ਰੇਵੰਨਾ ਮਾਮਲੇ [(1999) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217] ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਲੀਮਿਨੇ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 16 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ [(2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 46] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 51, ਪੈਰਾ 14) "14. ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਲੀਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ 'ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਮੀ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 16 ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਜੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਦਸਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੇ ਨਿਯਮ 11, ਆਰਡਰ 7 ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਦਸਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

55. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [(2005) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 511],

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਤੋਂ "ਮੁੱਖ ਤੱਥ" ਅਤੇ "ਮੁੱਖ ਵੇਰਵੇ" ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 527, ਪੈਰਾ 51-52)

"51. 'ਮੁੱਖ ਤੱਥ' ਅਤੇ 'ਵੇਰਵੇ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਮੁੱਖ ਤੱਥ' ਮੌਲਿਕ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ। 'ਵੇਰਵੇ', ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟ, ਅਧਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀਯੁਕਤ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਵੇਰਵੇ' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।

56. ਸੁਦਰਸ਼ਾ ਅਵਸਥੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [(2008) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 604],ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 612, ਪੈਰਾ 20) "20. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਫੈਨਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਵਾਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਂਡਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।"

57. ਇਹ ਸੁਥਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ “ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ” ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਸੈੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਚੂੰਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਲੀਡਿੰਗ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੇ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ “ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ” ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

"48. ਸ਼ਬਦ ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ’ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਅਨੁਸਾਰ, ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਬੁਨਿਆਦੀ’, ‘ਜ਼ਰੂਰੀ’, ‘ਮੂਲ’, ‘ਮੁੱਖ’, ‘ਕੇਂਦਰੀ’, ‘ਨਿਰਣਾਯਕ’, ‘ਅਨਿਵਾਰਯ’, ‘ਮੁੱਖ’, ‘ਅਪਰਿਹਾਰਯ’, ‘ਆਦਿਮ’ ਜਾਂ ‘ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ’ ਹੈ। [ਬਰਟਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਥਿਸੌਰਸ (3ਜੀ ਐਡੀ.), ਪੰਨਾ 349.] ਇਸ ਲਈ, ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ’ ਉਹ ਤੱਥ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ’ ਉਹ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਦਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ’

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਰਵਜਨਿਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੱਥ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨੇ ਪੈਣ ਹਨ, ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਲੀਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"27. ਰਾਮ ਸੁਖ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਅੱਗਰਵਾਲ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਾਵੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ/ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 14 ਤੋਂ 21 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਿਆ:

“14. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 83 ਅਤੇ 86 ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ, ਐਮ. ਹਿਦਾਯਤੁੱਲਾਹ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ:

(i) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(ii) ਇੱਕ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਅਧੂਰਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(iii) ਵਿਸਥਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਾਰਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ;

(iv) ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ—ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ, ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸੈੱਟ ਆਉਟ ਕਰਨਗੇ; ਅਤੇ

(v) ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰਨਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਸਰਦਾਰੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

15. ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ “ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ” ਦੇ ਫਰੇਜ਼ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ “ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ” ਅਤੇ ਕਲੋਜ਼ (ਬ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ “ਵਿਸਥਾਰਾਂ” ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, “ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ” ਉਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਅਤੇ ਬਚਾਅਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਦਾਵਾ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। “ਵਿਸਥਾਰਾਂ”, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪੂਰੀ, ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀਯੋਗ ਬਣ ਜਾਵੇ। “ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ” ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, “ਵਿਸਥਾਰਾਂ” ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

16. "ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਫੈਕਟਸ" ਅਤੇ "ਵੇਰਵੇ" ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਰੇਂਦਰ ਨਾਥ ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ [(2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 617] ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸੀ.ਕੇ. ਠੱਕਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨੇ 631-32, ਪੈਰਾ 50)

“50. ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਡਾ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੂਫ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਫੈਕਟਸ) ਅਤੇ ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਟੀਆ

(ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਵੇਰਵੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਟਲਡ ਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪਲੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਡਾ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਟੀਆ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਫੈਕਟਸ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਡਾ ਕਹਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਤੱਥ ਜਾਂ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਡਾ (ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਫੈਕਟਸ) ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਫੈਕਟਾ ਪ੍ਰੋਬੰਟੀਆ (ਵੇਰਵੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ) ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਥ ਹਨ।"

17. ਹੁਣ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 16 ਜਾਂ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ। ਤਰਕ ਦੋਹਰਾ ਹੈ ਭਾਵ:

(i) ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਤਤੋਗਤਵਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ (ii) ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ 83 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਦਲੀਲਾਂ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਨ।

18. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦਾ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 16 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਮਤਲਬੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ, ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਸਾਧਾਰਣ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਜ਼. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਰੈਸ ਇੰਟੇਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਰਦ੍ਵਾਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੰਵਲ ਸਿੰਘ [(1972) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 214] ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਏ.ਐਨ. ਰਾਏ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਸੀ) ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 221, ਪੈਰਾ 23)

"23. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 83 ਧਾਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਅਧੀਨ ਹਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਟਰਾਇਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" 20. ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਹਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ [1986 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 315] ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਸਮੰਤ ਐਨ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ [(1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 238] ਅਤੇ ਉਧਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਾਧਵ ਰਾਵ ਸਿੰਧੀਆ [(1977) 1

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 511] ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਦਰਭਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਅਧੂਰਾ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜ਼ਹਰ ਹੁਸੈਨ ਮਾਮਲੇ [1986 ਸੁਪ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 315] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਏ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕ

21. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਖਾਮੀ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਹਵਾਲੇ ਲਈ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"100. ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰ।—

(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ

(2) ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ—

***

(d) ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ—

***

(iv) ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ,

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਵੇਗੀ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ, [ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਚੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

28. ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

i. ਆਰਪੀ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ।

ii. ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਉਹ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਅਰਥਾਤ ਹਰ ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਦੀ ਛੁੱਟ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

iii. ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਜੋ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਾਅਵਾ ਵੀ।

iv. ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਲਈ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

v. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਫੈਨਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵੇਖਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।

vi. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਤੱਥ ਦੀ ਛੁੱਟ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਧੂਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੌਲਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟ ਹੋਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ VII ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸਕਰਸ਼:

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਆਓ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬੀ/ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ “ਮੂਲ ਤੱਥ” ਨੂੰ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਕੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 324 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਫਾਰਮ 26 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਰਮ 26 ਦੇ ਭਾਗ ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 8, ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 9(ਬੀ) ਅਤੇ 9ਏ(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਬਕਾਏ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ “ਨਹੀਂ” ਕਿਹਾ ਹੈ, (ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਮਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ “ਏਥੁਨਿਲਾਈ” ਵਜੋਂ ਉਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਕੋਲ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੈ ਖਿਲਾਫ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 7 ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ (ਦੂਜਾ) ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਫਾਰਮ 26 ਪਰ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਤੱਥ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ।

30. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਤੋਂ 9 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਯਾਨੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਮੂਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ

ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸਾਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਪੈਨ ਨੰਬਰ ਬਾਰੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਕੋਈ ਪੈਨ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ”, “ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ

ਅਰਵਿੰਦਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ।" ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ "ਜਿਸ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਲਈ ਆਖਰੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ", ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ "ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ"। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਾਨੇ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਯਾਚੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਛੁਪਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਯਾਚੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਛੁਪਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧੂਰੀ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਸੀ।

ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਥਰਾ ਸੈੱਟ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਬਲਕਿ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥ ਜੋ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਯਾਚੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥ ਦੀ ਛੁੱਟ ਨਾਲ ਅਧੂਰਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲੇਗਾ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11(a) ਸੀਪੀਸੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(a)।

ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ, ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4A ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 36(2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗਤੀ 'ਤੇ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਗਏ ਫਾਰਮ 26 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 33 ਜਾਂ ਨਿਯਮ 4A ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਜਾਂ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਪਾਈ ਸੀ। ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਗਏ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 26 ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(iv) ਦੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ। ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜ ਲਈ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ 11(a) RP ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(a) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.

33. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਅ) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਤੱਥ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਚੂੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਨੇ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(ਡੀ)(ਚਤੁਰਥ) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਚੁੱਕ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11(ਅ) ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਾਇਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

34. ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3/2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

35. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate